

DOĞAL GAZ PİYASASI KANUNU'NDA 7257 SAYILI KANUN'LA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

7257 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ("Kanun"), 25 Kasım 2020 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilmiş; 2 Aralık 2020 tarih ve 31322 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanun ile birçok kanunda düzenlemeler yapıldığı gibi, 18 Nisan 2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'na da yeni hükümler getirilmiştir.

Bu çalışmada, 4646 Sayılı Kanun kapsamında söz konusu yeni hükümler incelenecek olup değişikliklerden ne anlaşılması gerektiğine dair değerlendirmelerimize yer verilecektir.

A. Kanun'un 6 ncı maddesinde yapılan düzenlemeyle;

4646 Sayılı Kanun'un 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8), (10) ve (32) numaralı bentleri değiştirilmiş ve fıkraya (43) ve (44) üncü bentler eklenmiş olup ilgili hükümlerin eski ve yeni hali aşağıdaki gibidir:

Eski:

"8) Üretim : Doğal gazın 7.3.1954 tarihli ve 6326-sayılı Petrol Kanunu kapsamında Türkiye'de yer altında bulunan yataklarından yer üstüne çıkarılmasını, temizlenmesini ve arıtılmasını, toplama hatlarıyla iletim hatlarına kadar taşınmasını,

10) İletim : Üretime mahsus toplama hatları ve dağıtım şebekeleri haricindeki gaz boru hattı şebekesi veya sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) taşıma vasıtalarıyla gerçekleştirilen doğal gaz naklini,

32) İthalatçı şirket : Doğal gazın toptan satış şirketlerine, serbest tüketicilere veya ihracatçı şirketlere satışı veya yurt dışına doğrudan satışı amacıyla yurt dışından LNG veya gaz formunda doğal gaz temin edilmesi faaliyetlerini gerçekleştiren tüzel kişiyi,"

Yeni:

"8) Üretim: Doğal gazın **30/5/2013** tarihli ve **6491** sayılı **Türk** Petrol Kanunu kapsamında Türkiye'de yer altında bulunan yataklarından yer üstüne çıkarılmasını, temizlenmesini ve arıtılmasını, toplama hatlarıyla iletim hatlarına **ve/veya dağıtım şebekesine** kadar taşınmasını,"

"10) İletim: Üretime mahsus toplama hatları ve dağıtım şebekeleri haricindeki gaz boru hattı şebekesiyle gerçekleştirilen veya ihracat lisansı kapsamında yapılan sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) **taşıma faaliyeti haricindeki LNG** taşıma vasıtalarıyla gerçekleştirilen doğal gaz naklini,"

"32) İthalatçı şirket: Yurt dışından LNG, **sıkıştırılmış doğal gaz (CNG)** veya gaz formunda doğal gaz ithal edilmesi faaliyetlerini gerçekleştiren tüzel kişiyi,"

"43) Organize toptan doğal gaz satış piyasası (OTSP): Doğal gaz sisteminden yararlanan lisans sahiplerince doğal gazın alım-satımının ve dengeleme işlemlerinin yapıldığı piyasalar, ileri tarihli fiziksel teslimat gerektiren doğal gaz piyasaları ve Kurul tarafından belirlenen diğer doğal gaz piyasası işlemlerinin gerçekleştirildiği, Kurul tarafından düzenlenen piyasayı.

“44) Son kaynak tedariki: Tüketicilere sözleşme süresi içerisinde doğal gazı tedarik etmekte olan şirketlerin iflası, lisanslarının iptal edilmesi ve/veya organize toptan doğal gaz satış piyasası çerçevesinde yükümlülüklerini yerine getirmemesi sonucunda temerrüde düşmesi gibi nedenlerle doğal gaz tedarik edilemeyen veya serbest tüketici olma hakkına sahip olduğu halde gaz tedariki sağlanamayan tüketicilere Kurul tarafından belirlenen yöntem çerçevesinde yetkilendirilen lisans sahiplerince gaz arzı sağlanmasını.”

Değerlendirme:

Değişiklik gerekçesinde yer aldığı üzere yeni düzenlemeyle; yerli üretim gazın en ekonomik yoldan ve en hızlı bir şekilde satışa sunulabilmesi amacıyla dağıtım şebekesine doğrudan verilebilmesine imkân tanınması amacıyla “Üretim” tanımında, LNG ihracatı yapacak şirketlerin terminallerden teslim aldığı doğal gazın taşınması için kara tankerleri vasıtasıyla iletim faaliyeti yapan şirketlerden hizmet almaksızın ve/veya kendisi adına münferiden iletim (LNG) lisansı almaksızın söz konusu faaliyetin yürütülebilmesine imkân sağlanması amacıyla “İletim” tanımında, 7103 sayılı Kanun ile 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu’nda yapılan değişiklik uyarınca spot boru gazı ve CNG ithalatına imkan tanınması ile uyum sağlanması amacıyla “İthalatçı şirket” tanımında değişiklik yapılmıştır.

Ayrıca organize toptan doğal gaz satış piyasasının 4646 sayılı Kanun’da tanımlanması ve kapsamının belirlenmesi amacıyla Kanun’a “Organize Toptan Doğal Gaz Satış Piyasası (OTSP)” tanımının eklenmesi, organize toptan doğal gaz satış piyasasının faaliyete geçmesiyle birlikte ülkemiz doğal gaz piyasası derinliğinin daha da artacağı düşünüldüğünden, yükümlülüğünü yerine getirmeyen/getiremeyen lisans sahiplerinin olması durumunda, sistem işleyişinin aksamaması amacıyla, Kanun’a “son kaynak tedariki” tanımının eklenmesi suretiyle yeni bir mekanizma geliştirilmesi öngörülmüştür.

B. Kanun’un 7 nci maddesinde yapılan düzenlemeyle;

4646 sayılı Kanun’un 4 üncü maddesine çeşitli hükümler eklenmiştir. Eklenen yeni hükümler ve bunlara ilişkin değerlendirmelerimiz aşağıda ayrı ayrı verilmektedir:

- i. 4646 sayılı Kanun’un 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının (b) bendinin dördüncü paragrafına aşağıda koyu renkle yazılmış cümleler eklenmiştir:

“Üretilen doğal gaz, iletim şirketleri ile yapılacak taşıma ve teslim sözleşmelerine göre taşınır. Üretim merkezinin bağlantılı sisteme uzak olması halinde, üretilen gazın bağlantılı sistem oluşturma şartı aranmaksızın dolaysız hat ile iletilmesi ve serbest tüketicilere satışı üretim şirketlerince yapılabilir. Ancak, bu husus, Kurulun ekonomik ve teknik şartları göz önünde bulundurarak vereceği karara bağlıdır. Üretilen doğal gazın iletim şebekesi vasıtasıyla iletilmesinin teknik ve ekonomik olarak uygun olmadığına Kurulca karar verilmesi ve üretim yapan toptan satış şirketinin kendi üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirmesi kaydıyla, üretim şirketi tarafından dağıtım şebekesine bağlantı yapılarak üretilen doğal gaz dağıtım şirketince öncelikle satın alınır. Kurul, gerekli hallerde bu kapsamda satın alınacak doğal gaz bedelini belirler. Ayrıca, üretim şirketleri ürettiği doğal gazın üretim kapasitesinin 8 inci maddenin (a)

fıkrasının (1) numaralı bendinde belirtilen miktardan az olması durumunda, üretilen doğal gazı, şehir içi dağıtım faaliyeti yapmaksızın diğer tüketicilere satabilir. Üretim şirketlerinin iletim ve depolama ile ilgili mevcut tesislerdeki hakları saklıdır. Bu hakkın kullanılması (c) ve (d) bentlerindeki hükümlere tabidir.”

Değerlendirme:

Dağıtım şebekesi, bir dağıtım şirketinin belirlenmiş bölgesinde, işlettiği doğal gaz dağıtım tesislerini ve boru hatlarını ifade etmektedir. Yeni düzenlemeyle yerli üretim gazının iletim sistemine girişinin sağlanmasının teknik ve ekonomik açıdan uygun olmadığı hallerde, üretilen doğal gazın, en ekonomik ve en hızlı şekilde satışa sunulabilmesini teminen dağıtım şebekesine girişine imkân tanınması amaçlanmıştır. Söz konusu yeni düzenlemede üretilen doğal gazın iletim şebekesi vasıtasıyla iletilmesinin teknik ve ekonomik olarak uygun olup olmadığına Kurulca karar verileceği ifade edilmiş ve üretim yapan toptan satış şirketinin kendi üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirmesi durumunda; üretim şirketi tarafından dağıtım şebekesine bağlantı yapılarak üretilen doğal gazın dağıtım şirketince öncelikle satın alınacağı ve satın alınacak doğal gaz bedelini Kurul’un belirleyeceği belirtilmiştir.

- ii. 4646 sayılı Kanun’un 4 üncü maddesinin doğal gaz ihracatını düzenleyen dördüncü fıkrasının (f) bendine aşağıdaki paragraf eklenmiştir:

“LNG ihracatı yapmak isteyen tüzel kişiler, ihracat lisanslarına derç edilmesi ve yurt içinde teslim faaliyetinde bulunmamaları kaydıyla, LNG taşıma faaliyetinde bulunabilirler.”

Değerlendirme:

4646 sayılı Kanun’un 4 üncü maddesinin doğal gaz ihracatını düzenleyen dördüncü fıkrasının (f) bendinde; ithal edilmiş veya yurt içinde üretilmiş doğal gazı yurt dışına ihraç etmek isteyen tüzel kişilerin, Kuruldan ihracatçı lisansı alacağı belirtilmiştir. Söz konusu lisansın alınabilmesi için çıkarılacak yönetmelikte yer alan şartların yanında, (f) bendinde yer alan şartları da sağlaması gerekmektedir. Söz konusu değişiklikle LNG ihracatı yapmak isteyen tüzel kişilerin, ihracat lisanslarına kayıt düşülmesi ve yurt içinde teslim faaliyetinde bulunmamaları kaydıyla; LNG taşıma faaliyetinde bulunabilecekleri düzenlenmiş, LNG’nin taşınması için normalde ayrı bir lisans olan “iletim” lisansı alınması gerekirken LNG ihracatı yapan kişiler için bu kurala söz konusu düzenlemeyle istisna getirilmiştir. Yeni düzenlemeyle LNG ihracatı yapmak isteyen tüzel kişiler için iletim lisansına gerek olmaksızın, ihracat lisanslarına derç edilmesi ve yurt içinde teslim faaliyetinde bulunmamaları kaydıyla LNG taşıma faaliyetinde bulunmak mümkün olacaktır.

- iii. 4646 sayılı Kanun’un 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının “Doğal gazın şehir içi dağıtımını”nı düzenleyen (g) bendine aşağıdaki paragraf ile (8) ve (9) numaralı alt bentler eklenmiştir:

“Dağıtım şirketleri boru hatlarının ulaşmadığı bölgelerde LNG veya CNG ile besleme yöntemiyle doğal gaz dağıtım faaliyetinde bulunabilirler. Dağıtım şirketleri LNG veya CNG tesis yatırımlarını kendileri yapabilecekleri gibi bu faaliyetleri hizmet alımı yoluyla da gerçekleştirebilir. Ancak, dağıtım şirketleri LNG ve CNG’nin doğrudan satışı faaliyetinde

bulunamaz. Acil durum veya mücbir hallerde mevcut iletim ve dağıtım şebekeleri LNG veya CNG ile beslenebilir. LNG ve CNG faaliyeti gerçekleştiren lisans sahipleri, acil durum ve mücbir hallerde iletim ve dağıtım şirketlerinin taleplerini karşılamakla yükümlüdür. Bu konuda usul ve esaslar Kurulca belirlenir.”

Değerlendirme:

Söz konusu değişiklikle doğal gaz kullanımının ülke genelinde yaygınlaştırılması hedefleri çerçevesinde, teknik ve ekonomik olarak boru hatlarının ulaşmasının mümkün olmadığı bölgelere de doğal gazın ulaştırılabilmesi amacıyla, dağıtım şirketlerince LNG ve CNG yöntemlerinin kullanılabilmesine imkân sağlanmış ve yine acil durum ve kriz anlarında tüketicilerin doğal gaz arz sürekliliğinin sağlanabilmesi amacıyla, mevcut doğal gaz iletim ve dağıtım şebekelerinin LNG veya CNG yöntemleriyle beslenmesine imkân tanınmıştır.

8) 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu kapsamında yapı kayıt belgesi alan yapının bulunduğu bölgenin uygulama imar planı olmaması veya uygulama imar planı olmakla birlikte yolların imar mevzuatına uygun olarak açılmamış olması halinde; ilgili belediyenin meclis kararı alarak bu bölgelerde yapılacak şebekelerin yapım tarihinden itibaren 10 yıl içerisinde deplase edilmesi gerektiğinde yatırımın deplase edilen kısmıyla ilgili tüm maliyetleri üstleneceğini taahhüt etmesi şartıyla, doğal gaz dağıtım şirketleri tarafından bu bölgelere şebeke yatırımı yapılabilir.

Değerlendirme:

3194 sayılı İmar Kanunu'nun Geçici 16 ncı Maddesinde; “Yapı Kayıt Belgesi yapının kullanım amacına yöneliktir. Yapı Kayıt Belgesi alan yapılara, talep halinde ilgili mevzuatta tanımlanan ait olduğu abone grubu dikkate alınarak geçici olarak su, elektrik ve doğal gaz bağlanabilir.” hükmü yer almaktadır. Doğal gaz piyasası mevzuatında ve kurgusunda geçici abonelik şeklinde bir kavram bulunmadığından ve belirtilen Kanun maddesine dayanılarak çıkarılan Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslarda bu konularda düzenlemelere yer verilmediğinden, doğal gaz piyasasında bu hükmün uygulanmasında problemler yaşanmaktadır. Bununla birlikte, Yapı Kayıt Belgesi verilmiş olan bir yapının bulunduğu cadde ve sokakta doğal gaz şebekesi olmadığı durumlarda, eğer bu cadde ve sokak imar planlarında bulunmuyorsa veya imarda görünmekle birlikte yolları imar planına uygun olarak açılmamış ise doğal gaz dağıtım şirketi tarafından bu bölgelerde şebeke imalatı yapılması ekonomik açıdan önemli riskler barındırmaktadır.

Doğal Gaz Piyasası Kanunu ve EPDK'nın tüm ilgili mevzuatı, doğal gaz dağıtım şebekelerinin imarlı alanlarda ve imara uygun açılmış cadde/sokaklarda inşa edilmesini gerekli kılmaktadır. Bu doğrultuda madde ile, Yapı Kayıt Belgesi alan yapının bulunduğu bölgenin uygulama imar planı olmaması veya uygulama imar planı olmakla birlikte yolların imar mevzuatına uygun olarak açılmamış olması halinde; ilgili belediyenin meclis kararı alarak bu bölgelerde yapılacak şebekelerin yapım tarihinden itibaren 10 yıl içerisinde deplase edilmesi gerektiğinde, yatırımın deplase edilen kısmıyla ilgili tüm maliyetleri üstleneceğini taahhüt etmesi şartıyla, doğal gaz dağıtım şirketleri tarafından bu bölgelere şebeke yatırımı yapılabilmesi amaçlanmaktadır. Deplase edilme, ilgili şebekenin yerinin değiştirilmesini ifade etmektedir. İşbu düzenlemeyle belediye

meclisi, şebekenin yapım tarihinden itibaren 10 yıl içinde; şebekenin deplase edilme gereği doğduğu takdirde, deplase edilen kısımla ilgili tüm maliyetleri üstlenmeyi taahhüt ederse; adı geçen bölgelere yatırım mümkün olabilecektir.

9) Doğal gaz dağıtım şirketlerinin dağıtım bölgelerine ilave edilecek yeni genişleme bölgelerinde yerleşim yeri belediyesince doğal gaz dağıtım şirketine yatırım yapılması talebinde bulunulması halinde; ilgili dağıtım şirketinden teminat, kontrollük hizmet bedeli, kaplama bedeli, zemin/alan tahrip bedeli, hafriyat döküm bedeli ve benzeri adlarla herhangi bir bedel alınmaz ve altyapı kazı alanının üst kaplamaları ilgili belediye tarafından bedelsiz olarak yapılır.

Değerlendirme:

Yapılan düzenleme ile doğal gaz kullanımının ülke genelinde yaygınlaştırılması hedefleri çerçevesinde, doğal gaz dağıtım şirketlerinin dağıtım bölgelerine ilave edilen yeni genişleme bölgelerinde; yerleşim yeri belediyesince doğal gaz dağıtım şirketine rutin prosedürün dışında yatırım yapılması talebinde bulunulması halinde, ilgili dağıtım şirketinden geçiş bedeli, kira bedeli ve alt yapı kazı izni harcı hariç teminat, kontrollük hizmet bedeli, kaplama bedeli, zemin/alan tahrip bedeli, hafriyat döküm bedeli ve benzeri adlarla herhangi bir bedel talep edilmemesi ve altyapı kazı alanının üst kaplamalarının ilgili belediye tarafından bedelsiz olarak yapılması ve bu şekilde yatırımların hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır.

C. Kanun'un 8 inci maddesinde yapılan düzenlemeyle;

4646 Sayılı Kanun'un 7 nci maddesinin birinci fıkrasının *Rekabetin korunması ve geliştirilmesine ilişkin esasların* düzenlendiği (a) bendine aşağıdaki (4) ve (5) numaralı alt bentler eklenmiştir:

4) Kurul, bir tüketiciye sözleşme süresi içerisinde doğal gazı tedarik etmekte olan şirketlerin iflası, lisanslarının iptal edilmesi ve/veya organize toptan doğal gaz satış piyasası çerçevesinde yükümlülüklerini yerine getirmemesi sonucunda temerrüde düşmesi gibi nedenlerle doğal gaz tedarik edilemeyen veya serbest tüketici olma hakkına sahip olduğu halde gaz tedariki sağlanamayan tüketicilere gaz arzı sağlamak üzere bir veya birden fazla lisans sahibini son kaynak tedarikçisi olarak yetkilendirebilir. Son kaynak tedarikçisi ve son kaynak tedarik bedelinin belirlenmesine ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından belirlenir.

5) Piyasada rekabet ortamının oluşturulması amacıyla Kurul belirli bir lisans sahibinin ya da lisans sahiplerinin Kurul tarafından belirlenen miktar veya orandaki doğal gazın organize toptan doğal gaz satış piyasasını kullanmak suretiyle alım satımını yapmalarını teşvik edebilir ve/veya zorunlu hale getirebilir. Bu konuya ilişkin hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Değerlendirme:

Son kaynak tedariki; tüketicilere sözleşme süresi içerisinde doğal gazı tedarik etmekte olan şirketlerin iflası, lisanslarının iptal edilmesi ve/veya organize toptan doğal gaz satış piyasası çerçevesinde yükümlülüklerini yerine getirmemesi sonucunda temerrüde düşmesi gibi nedenlerle doğal gaz tedarik edilemeyen veya serbest tüketici olma hakkına sahip olduğu halde gaz tedariki sağlanamayan tüketicilere; Kurul tarafından belirlenen yöntem çerçevesinde yetkilendirilen lisans sahiplerince gaz arzı sağlanmasını ifade etmektedir. Organize toptan doğal gaz satış piyasasının faaliyete geçmesiyle birlikte, ülkemiz doğal gaz piyasası derinliğinin daha da artacağı düşünüldüğünden, yükümlülüğünü yerine getirmeyen/getiremeyen lisans sahiplerinin olması durumunda, sistem işleyişinin aksamaması amacıyla bir veya birden fazla lisans sahibinin son kaynak tedarikçisi olarak yetkilendirilmesine yasal dayanak oluşturulmuştur. Ayrıca doğal gaz piyasasının derinleşmesi ve rekabet ortamının artırılması amaçlarıyla; uluslararası piyasalarda örneği görülen piyasa yapıcı (market maker) kavramına benzer bir yaklaşımın geliştirilmesi amacıyla bir lisans sahibinin ya da lisans sahiplerinin, Kurul tarafından belirlenen miktar veya orandaki doğal gazın organize toptan doğal gaz satış piyasasını kullanmak suretiyle, alım-satım yapmalarının teşvik edilmesi ve/veya zorunlu hale getirilmesi mümkün kılınmıştır.

D. Kanun'un 9 uncu maddesinde yapılan düzenlemeyle;

4646 Sayılı Kanun'a Ek Madde 1 eklenmiş olup ilgili madde aşağıdaki gibidir:

Şirket kurulumu ve devir

EK MADDE 1- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgili kamu iktisadi teşebbüsleri ve bunların bağlı ortaklıkları tarafından bu maddenin yürürlük tarihinden önce yurt dışında kurulan şirketlerin Türkiye'deki şubelerinin bulunduğu yerlerde söz konusu şirketlerin ortaklarınca, işletme konuları, ticaret unvanları, sermayeleri ve ortaklık payları aynı kalmak suretiyle, bu madde ve özel hukuk hükümlerine tabi olmak ve ikinci fıkrada belirtilen işlemleri gerçekleştirmek üzere, Cumhurbaşkanı kararıyla ayrı birer şirket kurulabilir. Bu şirketler, bu madde ve 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun bu maddeye aykırı olmayan hükümlerine göre Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü de alınmak suretiyle hazırlanacak esas sözleşmelerinin tescil ve ilanıyla faaliyete geçerler.

Kurulan şirketler faaliyete geçmelerini müteakip en geç altı ay içerisinde yurt dışındaki şirketlerle yapacakları protokollerle, yurt dışındaki şirketlerin her türlü; haklarını, alacaklarını, yükümlülüklerini, taşınır ve taşınmazlarını, gemilerini ve taşıtlarını, ruhsatlarını ve lisanslarını, fikri ve sınai haklarını, uluslararası kuruluşlar ve şirketler nezdindeki hisselerini ve ortaklıklarını, sözleşmelerini ve kredi anlaşmalarını, araçlarını, gereçlerini ve malzemelerini, yazılımlarını ve donanımlarını, yazılı ve elektronik ortamdaki kayıtlarını ve diğer dokümanlarını, taraf olduğu davaları ve icra takiplerini, bu maddenin yürürlük tarihinden önceki borçlarını ve personelini devralabilirler. Söz konusu devir işlemlerinin tamamlanmasıyla beraber, yurt dışında kurulan şirketlerin Türkiye'deki şubeleri talep üzerine tasfiyesiz terkin olunur. Bu devirlere ilişkin bütün devir, temlik ve intikal işlemleri ile bu işlemlerden doğan kazançlar ve bu işlemlerle ilgili olarak düzenlenecek her türlü sözleşme, protokol ve kâğıtlar damga vergisi dâhil her türlü vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerden istisnadır. Bu devir işlemlerine ve protokollere ilişkin olarak ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

yetkilidir. İlgili mevzuatta yurt dışındaki şirketlere yapılan atıflar devir işlemlerinin tamamlanmasını müteakip ilgisine göre Türkiye’de kurulan şirketlere yapılmış sayılır.

Kurulan şirketler, işletme konusu dâhilinde olmak kaydıyla 11/9/1981 tarihli ve 2522 sayılı Kamu Kuruluşlarının Yurt Dışındaki İhalelere Katılması Hakkında Kanuna tabi olmaksızın yurt içinde ve yurt dışında gereken faaliyetleri yürütmeye yetkilidir. Bu şirketler hakkında: 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, ceza ve ihalelerden yasaklanma hükümleri hariç 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun kuruluşu ve tescile, aynı ve nakdi sermaye konulmasına, sermaye ve kanuni yedek akçelerle ilgili olarak kendiliğinden sona ermeye ilişkin hükümleri, 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 18/5/1994 tarihli ve 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 4/7/2001 tarihli ve 631 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kamu kurum ve kuruluşlarına personel alınmasına dair ilgili mevzuat hükümleri uygulanmaz. Ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisi denetimine ilişkin 2/4/1987 tarihli ve 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 9 uncu maddesi hükümleri uygulanır. Kurulan şirketlerde 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu’na tabi personel istihdam edilir.

Kurulan şirketlerin ortaklık yapısını değiştirmeye, yurt içinde ve yurt dışında şirket kurmasına veya bir şirkete yüzde elliden fazla hisseyle ortak olmasına karar vermeye Cumhurbaşkanı yetkilidir.

Değerlendirme:

Düzenlemenin gerekçesinde belirtildiği üzere yeni hükümlerle; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile ilgili kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı ortaklıkları tarafından yurt dışında kurulan ve hâlihazırda özellikle petrol, doğal gaz ve madencilik alanlarında faaliyet göstermekte olan şirketlerin; ülkemiz enerji ihtiyacı ve ekonomisi açısından büyük önem arz eden faaliyetlerini etkin ve verimli bir şekilde gerçekleştirilebilmesi amacıyla, ilgili şirketlerin Türkiye’deki şubelerinin bulunduğu yerlerde Cumhurbaşkanı kararıyla aynı şirketlerin ortaklarınca işletme konuları, ticaret unvanları, sermayeleri ve ortaklık payları aynı kalmak kaydı ile ayrı birer şirket kurulabilmesine imkân sağlanması amaçlanmıştır. Yeni düzenlemeyle; kurulacak şirketlerin yurt dışındaki şirketlerin her türlü haklarını, alacaklarını, yükümlülüklerini, taşınır ve taşınmazlarını, personellerini vb. yapılacak protokollerle devralabilmek faaliyet göstermesi ve devir sonrası yurt dışındaki şirketlerin Türkiye’deki şubelerini kapatması amaçlanmakta ve kurulacak şirketlerin özel hukuk hükümlerine tabi, özel sektörün sahip olduğu hızlı karar verme, harekete geçebilme, dünya piyasalarında rekabet edebilecek güce sahip işletmeler kurma ve yönetme, sonuç odaklı çalışabilme gibi esnek ve dinamik bir yapıya sahip olmalarının zaruret arz etmesi nedeniyle; şirketlerin tabi olacağı ve muaf tutulacağı mevzuat hükümleri belirlenmiştir.